

Vladimir Čerina

Pjesme

SADRŽAJ

HEROJI	3
JEDNO BOŽJE VEČE	4
SJEĆANJE	5
NOĆNI VJETROVI	6
NA KIŠI	7
ZA PIJANCIMA	8
U ZORU	9
CRNA NOĆ	10
MOLITVA BLUDNICI	11
NA PUČINI	12
NOVO ROĐENJE	13
BLUMINIJA	14
MUKA TAMNICE	15
GROZNICA SRCA	16
SAN DJETINJSTVA	17
POSLIJE MUČENJA	18
ARDENZA	19
TIŠINA	20
TUGA NOMADA	21
SAMOĆA I VINO	22
ORCAGNA	23
PUSTINJA	24
ANAGRA	25
ČEMER I DALJINE	26
RJEČNIK	27
ABECEDNI POPIS PJESAMA	28

HEROJI

Kud odoste vi što ste za cio vijek postajali mlađi i za dvije gore jači i za tri mora beskrajniji kod prve vatre ranoga sunca i što skrušeni i smjerni bijaste kao Hrist pri blagom i tihom nicanju prvih večernjih zvijezda?

Zar nema više vas davnih što ste nosili breme za vjekove bez roptanja, dobri, predobri, kao bog, tražeći još brdo na brdo?

Gdje nestaste vi što ste zaneseni gledali u nebo dok slijepi hodaste pored crnih jama i bolno ste udarali svijetlim čelom u mračne grebene?

Nema više nijednog od neumornih vječnih putnika po cestama samim, bijelim i dugim, dugim kao žalost tužne pjesme naših njiva sužanjskih?

Gdje su ti bogati siromasi sa rajem što imahu u očima, sa pticama drobnim na usnama, sa legendama u duši sunčanim za vjekove, pukove i narode?

Već nema tih duša što same su, nijeme i tihe išle, išle i išle kroz gomile mrtve i puste sa paklina ognja što ništi kao otrov božjega gnjeva i s himnama ljubavi što živi i stvara?

Heroji, o gdje ste, heroji?

*Iz eseja Pjesnik nas sutrašnjih
Savremenik, 1914.*

JEDNO BOŽJE VEČE

Na prozoru. - S polja dah sutona pline,
Dah sutona ljetnjeg s mirisima trava,
Bujnih, divljih ruža iz parka i šume;
Dah sutona struji i ulazi u me
Kao divna neka melodija plava
Sa raspukle, stare, prašne violine.

Slazi suton, slazi, jednako, polako,
Na krovove trošne starih kuća ovih,
Štono nijemo stoje daleko od grada,
Tu gdje pokoj vlada, tu gdje pokoj vlada.
Mala soba moja već u mrak se ovi.
I sneni je čudno, čudno, čudno tako.

Već i večje palo; prozirno i meko
Po nebu su drhtat mnoge zvijezde stale,
Mnoge zvijezde, zvijezde, neizbrojne zvijezde,
Trepere i dršću i u beskraj jezde
Niz pučinu plavu biserne i male,
A grad sjajan pliva, u dolu, daleko.

Sva je duša moja nekom slatkom boli
Ispunjena sada s ovog rijetkog časa.
O, veliki Bože! - i *Zdravomarija*
Milosna se, snena, po zraku talasa -
Dok se duša tiha blaženstvom umija
I skrušeno moli, i skrušeno moli.

Hrvatska mlada lirika, 1914.

SJEĆANJE

Išao sam gradskim ulicama dugo
Zamišljen, sumoran, jedne kišne noći.
Bilo mi je samom makar kuda poći,
Makar kuda poći i ne željet drugo.

Slušao sam kako sa krovova svijeh
Po kamenu voda, kroz tišinu, pada;
Kako zvoni bolno, u toj noći, kada
Nimalo mi duša za radosti nije.

Želio sam da bih utonuti mogo
U maglu, u tamu, iščeznut ma kuda;
Da počinka nađe moja pamet luda
I duša osamom ispaćena mnogo.

Kočije su brojne mimoišle mene
I sa šumom mnogi automobili,
U njima su dame bile sve u svili
Umotane, snene, tiše i od sjene.

I posljednji gosti iz sjajnih kavana
Odlazahu kući brzijem korakom,
A ja sam očajan, sam, sa teškim mrakom:
S dušom koja ne zna ni sreće ni dana.

Ostadoše gradske tad ulice same,
Krijuć sva stradanja moje duše mlade,
I tek noć je ona mogla da mi dade
Ženu, odnekuda, rođenu iz tame.

Kao da sanjaše da ja čekam na nju
Te podijeli sa mnom onu noć i tugu,
Prišla mi je dobra kao znanom drugu
I dala mi radost ni od sunca manju...

Opet noćas, evo, sa krovova svijeh,
Dok na pločnik voda, kroz tišinu, pada
I dok zvoni bolno, u toj noći, sada,
Kad mi duša trudna za radosti nije.

Za radosti one što ih svatko ima,
Ja te želim, ženo, oh, ženu izgnana,
Te ko ni ja ne znaš ni sreće ni dana
Da nas opet silna obezumi plima!

Hrvatska mlada lirika, 1914.

NOĆNI VJETROVI

Iz zidova crnih i mrkih zgrada
Strava i tuga bezutješna bije;
Puste su ulice velikog grada,
Po njima sablasno vjetar tek vije.

Na nebu zvijezde nijedne nema,
Visoka svjetla sijaju sama,
Vjetar na mahove odraze lama,
Strahotno baca po gradu što drijema.

Mrtve i puste su ulice same,
Čudno to po njima vjetrovi stenju,
Sve dolaze nekud hladni iz tame,
Rasiplju svjetla po sivome stijenju.

A odrazi plaze i sjena niče,
Jedna, po zidu, golema se nosi...
Groza me trese. Dok vjetrovi kriče
Za mnom, ježuri mi idu po kosi.

Hrvatska mlada lirika, 1914.

NA KIŠI

Još od ranog jutra nebo mlako, sivo,
Nije dalo sjaja, ni malo topline;
Po gradu je vas dan težak umor plivo
I sve oči mutne, lica bez vedrine.

Padala je kiša nenasna i hladna,
Sa krovova tužno cijedila se voda,
Gruba atmosfera sirova i gladna,
Nebo bez utjehe i plavoga svoda.

Nigdje jedne boje tople niti smijeha,
Ništa, već ta žurba bolesna i uska,
Pa sa neba nijemog, krovova i streha,
Kiša, sitna kiša što polako pljuska.

Sve što život čini sa pločnika goni
Radnike u traljama i dame u svili.
Ulice se prazne. Dok kiša romoni,
Zemljom blatna voda protječe i mili...

O, još samo malo pa će i noć pasti
I u dušu ući čežnja jedne tuče
Olujne, bezmjerne, a tada će kljasti
Poći mrtve ure k počinku ko juče.

Sutra opet tako, vječno isto, snova,
Ja ću sam da sanjam na očajnoj kiši,
Kisneć, bludeć, gonjen od sunčanih snôvâ
Ulicama bez kraja, kad su glasi tiši.

Hrvatska mlada lirika, 1914.

ZA PIJANCIMA

Izlazim iz kuće. Ponoć trudno zvoní.
Ne znam gdje da krenem, tek nešto u meni
U daleku noć me negdje sama goni.

Tri pijanca ćuteć minuše ko sjeni,
Tri pijanca sama, i opet tišina
Prosula se hladna kroz tamu jeseni.

Ne znam gdje da krenem, dok kobnih milina
Čudan glas me zove iz magle u tminu.
Negdje mi je poći, negdje mi je poći.

I još jedna duša naglo u noć minu...
Sve je mirno, gluho. Strah me je te noći
Mrzle, tuđe, grobne. U njoj snovi ginu,

Svijetli snovi ginu, no glas mutne sreće
Sablasno doziva: negdje mi je poći,
Makar na kraj noći, baš gdje snovi ginu.

I nit znadem kako, noga sama kreće
Kud su tihe pošle četiri pjane sjeni,
A dobro srce zebe, zgrčeno u meni.

(O, sijati sunce opet sutra neće
Glava će mi biti i bez vina pjana
I žalosna duša cijelog božjeg dana.)

Hrvatska mlada lirika, 1914.

U ZORU

U grudima našim gorjeli su plami
Noćas, svih stradanja što su davno bili,
I još što će doći, i sve što smo snili.
Pjevali smo tugu bola što smo sami.

Pjevali smo očaj, život što razara,
Ovaj život hladni, s malo ideala,
Dok u sobi na nas jedna svijeća mala
Bacala je svjetlo blijedo i bez žara.

Lica su nam bila u tamu ovita
I duše su naše bile pune mraka.
O, bezdane duše, od kojih je svaka
Jaka da se sledi i ništa ne pita.

Ništa da ne želi, ničem da se nada
Daleko, u miru, gdje šuti nirvana,
Jer, osjećamo dobro, naša mladost rana
Tek je mijena tužna neprolaznog jada.

I ko baklja koja polako plamuca
Izgarajuć zorom, tako duše naše
Postepeno venu, čekajući čase
Dok posljednja ura svakoj ne zakuca.

I vjeruj mi, dušo, nije teško znati
Da i zadnji čas nam jednom doći mora,
Čas jedinog spasa kao ova zora,
Kad nam bude vrijeme na počinak, spati,

Odmoriti, dušo, naše duše moćne
Što su pune sunca naših ludih sanja.
Zora je sve jača, a noć je sve tanja,
Utonimo, dušo, u svemire noćne.

U beskrajne vise zorâ i maštanja
Utonimo, dušo... oh, noć je sve tanja!

(1915.)

Forum, 1964.

CRNA NOĆ

I noćas redom divne zvijezde gasnu,
Crna tuga pada na sve stare zgrade,
Ja sumoran opet krećem u noć kasnu.

S vjetrom gdjegdje naglo kap od kiše pade.

Kako ječi prazno kamen pod nogama!
Prozorima vjetar teški silno treska
I zavija kobno gluhim ulicama.

Mokro svjetlo mrtvo na asfaltu bljeska.

Zašto milost neba u to crno doba
Tužan tražim tako kroz kišu u mraku?
O, noć je ovo sa zadahom graba!

Krik odavno palih još pliva u zraku.

Ovuda su prošli moji dragi davni,
Sto nemirnih duša koje nikad sreća
Ogrijala nije; i dok nebo tavni

Pijan vjetar šumi minula proljeća.

Mrtvi, čujem, tužno mene noćas mole
Glas u duši zvoni (iz dubine pada)
I zovu me pjani put te noći gole...

Vjetar šumi, šumi more crnih nada!

O, moj Bože silni, daj mi pokoj duši!
Stišaj jadno srce što nejasno bunca!
Ova noć sablasna opija i guši.

Vjetar šumi, šumi mrak ugaslih sunca!

Zar ću dovijek patit sa nejasne bijede
Neznane mi braće, u noć pustu, kasnu?
Kud to moji puti u mrak crni gredu?

Vjetar šumi, šumi... Divne zvijezde gasnu.

I dok voda s vjetrom čas jače pa tiše
Ulice i zgrade neprestano moći,
Vidi se gdje netko sam i posred kiše

smeten negdje u noć tetura i kroči...

Rim, 1915.

Forum, 1964.

MOLITVA BLUDNICI

Blijeda u licu i trudna u stasu
U očima stidna, puna pokajanja
Ona ide sama ko što duša sanja:
Mjesečina bijela na mrtvom talasu.

Dobra ženo, gledaj, miriše i za te
Ovo bijelo cvijeće, i te tihe staze
Stvorene su da ih tvoje noge gaze,
Svud prašine sunca tvoju kosu zlate.

Dok ti ideš skromna, gledajuć preda se,
Dobra ženo, vidi, više tvoje glave
Sve visine sunca ljeskaju i plave
I sa svih se strana božje ptice glase.

O, raduj se, ženo, ovom svijetlom danu,
U očima tvojim rumen sunca bljeska,
Uzmi ružu bijelu i salomi granu,
Rad tebe se more prelijeva i ljeska.

Skini tugu, ženo, sa čela i lica,
Mir zeleni s krošnjâ čarljija i hladi,
Slušaj, kuca plavo srce ljubičica
I lije se miris bagremova mladih.

Zaboravi, ženo, na sve što je prošlo,
Pusti tamnu slutnju sviju skorih dneva,
I za tebe jednom proljeće je došlo,
I za tebe jednom cijela šuma pjeva.

A kada sunce za sve bijele dane
I nad tvojom lijepom, trudnom glavom side,
Još će pjesnik biti, ženo, kao lane
Da ti kao sestri ma gdje bilo pride.

Livorno, 1915.

Forum, 1964

NA PUČINI

Već se i ne bijele visovi od gora,
Pun je zvijezda tihi vas nebeski svod;
Sa šumom se valja sred sinjega mora
Ko planina teški i golemi brod,

Noć miruje tamna, gluha i duboka,
Na velikom brodu sve već mrtvo spi;
Samo zvijezde plove sred neba visoka,
Ko u građi praha rasplnuti sni.

I crn oluj na dnu sinjeg mora spava,
Nasred broda blijedim zanesen i sam:
Gledam ta nebesa bez oblaka, plava,
A u meni gori jedan silni plam.

Čini mi se da sam jedan od gusara
Davnih što su mrki uz vjetrova let,
Išli ovim morem što ga brod to para -
O, kako je divan i beskrajn svijet!

Do svih međa trepte nebesa daleka,
A sva tama snova vri u srcu mom,
Šumim kao vali razlivenih rijeka;
Sam sred noći hući broda huk i lom.

O, to pusto more kome nema kraja,
Ove noći kruži jedan bijeli grad;
Ljubi golo stijenje moga zavičaja,
Dok na svakom pragu sjedi smrt i glad.

O, to pusto more što huji u tami,
Ove noći mokri vas usnuli žal;
Svi borovi, vidim, sa hridina sami
Mrtvo nebo mole, slomljeni nad val.

Ah, gdje su mi moje poljane i bašte?
Na kojoj mi strani leži mrtvi rod?
Dokud noć se kreće, vali, vali prašte,
I crn, kao neman, bludi pusti brod.

O, da l' još na suncu moji krovi bliješte?
I cvjetaju još karanfil i krin?
Sva užeta šume, fijuču i trešte,
Dna, utrobe mora što ga valja džin...

Zemljo, zemljo moja! Nebo i pučinu!
Ja bih svu da grlim, od gorenja pjan,
Saharom svih čežnja u meni što ginu
Za tobom, i nikad da me vidi dan!

Ne, ti nisi nikad bila tako sveta
U ovoj daljini dok ja nemam tlo;
Kao jednu zvijezdu nekog drugog svijeta,
Ja te gledam divnu, izgubljen i go.

Sva pučina tamna još sinj brod svud ganja;
Gle, mene će bacit na neznanu lit;
Na kraj mora ovog gdje se sunce sklanja,
Moj pijesak će da piše tvoj nebeski mit!

(1915.)

Srpske novine, Krf, 1916.

NOVO ROĐENJE

Kad ti primim ruku, ovu ruku plahu,
Sva se duša moja orosi i prene;
Ti me gledaš nijema, šutljiva, u strahu,
Dok ti grudi drhte jedva nesmirene.

Ne znaš da si srcu novu mladost dala,
Ni da si mi život obnovila trenom,
Pa me gledaš okom tamnoga kristala
I pitaš me blijeda izgubljenom zjenom.

Ni sni moji nisu od tebe mi draži,
Ti me okom hraniš, kao dijete hljebom,
Oprala si s mene sto hiljada laži,
Skinula ko dugu što vene pod nebom.

Kad se sjajnom dušom tvoga tijela pojim,
Ja ne vidim šta je mutni dan i bajke;
Kada glavom klonem na rukama tvojim,
Čujem - čelom prođe milost dobre majke.

Blagoslovljen Gospod nek je, ženo smjerna,
Ti što mladost prođe u čekanju na me,
Netaknuta, lijepa, sveta, neizmjerna, -
Već tri ljeta puna gori nebo za me.

Htio bih da pođem sa jedinom tobom,
Nekud preko mora, poiznad oblaka,
Da te vjenčam bijelu životom i grobom,
U predjele zvijezda i crvenih maka.

Svaki dan u trudnom da prođe oranju
Zemlje koja nikad ne vidje orača,
U tišini trave i u cjelivanju,
Da nam pala snaga do jutra ojača.

Svake noći ja bih tvoje noge prao,
Izranjene, bose i pune od gliba,
A usnula kad bi, makove bih brao,
Krunio ti glavu što se u snu ziba...

Ne, ti nećeš znati, neizmjerna ženo,
Nikad, što te tako preko svega volim,
Ni što mi je oko tobom opijeno,
Ni što glas mi dršće, ko da hljeba molim.

O, kada bih rekô, tog istoga časa,
Puklo bi mi srce samotno u dvoje
I onda ko zvijezda bez jednoga glasa,
Ugasnô bez daha na te grudi tvoje.

Cetinje, 1915.

Slavenski Jug, 1917.

BLUMINIJA

Bijel u cvijeću sniva jedan zamak mira,
Ko iz tajne priče davna ljubav tiha;
Svake noći ruka nevidljiva dira,
Ko snijeg bijele zvuke čežnjivo, istiha.

Kad se mrakom prospu dasi i tišine
U njem bdije blijeda jedna divna žena:
Svakim zvukom cijelo njeno srce gine,
Svakim zvukom jeca sama duša njena.

Sve molitve srca u snu nerečene
S tihom pjesmom pođu mirom neba čista
I velike suze nikad prolivene
Zvijezdâ svjetlost traže što samotno blista.

O, ja shvatam nemir ovog bola tajnog,
Što sve mukle moći zvijezdâ sjaj cjeliva,
I potresa čežnju prostora beskrajnog
Dok sve bijelo cvijeće s mirisima sniva.

Lijepa, tužna ženo! Ne, vi niste sama;
Sveti bol vam neznan jedan stranac dijeli.
(Kako čudno žedno svud žubori tama, -
Sve pijane grane jorgovana bijelih!)

Svake noći ja vam san ljubavi snivam,
Tih, bez glasa slušam tajnu vaših zvukâ,
I ko mrtvo cvijeće sve to bljeđi bivam
Od nejasne žudi, nrecivih muka.

Livorno, 1915.

Zabavnik, Krf, 1918.

MUKA TAMNICE

(Iz ciklusa *Svjetla u tmini*)

Zadrhte li zvijezde, ginuć sred visina,
U opojno veče livadâ i sjenâ,
Moja duša cijela, puna tamnih sjena,
Zamiriše bolno sa čežnjom jasmína.

Moja duša cijela: jedan svijet bezdna,
Pun milosti zvijezda i sunčane vatre,
Jedan svijet tajni kom se ime ne zna,
Pun miline svete što će da me satire.

Kada večer prospe svilu prvog mraka,
Kada noć zastruji milost zvijezda plavih,
Od sto pustih čežnja nestaje mi zraka,
U meni se tamni bol beskrajá javi.

Jedna pjesma tada u meni se rađa,
Duboka ko more pustinje svemira,
Tiho ko na moru ostavljena lađa
Kad joj crna jedra vjetar već ne dira.

Šumim kao lišće stoljetnoga hrasta
Kad ga ponoć crna po granama trese;
Ne znam više mede narodâ i kasta,
Svaka čežnja moja svijetom prelije se.

Drhtim kao struna kad se dahom krene,
Svih sto mojih tuga zajeca u zvuku,
I dok gola duša plače u dnu mene,
Trnem, kao zvijezda, sam u svome muku.

Sve zemljino cvijeće propjeva u meni,
Svih svjetlâ i sjenâ zamirišu boje;
- O, kada ću dati moj svijet skriveni?
- Je l' ko čuo noćas pjesmu duše moje!

Livorno, 1915.

Zabavnik, Krf, 1918.

GROZNICA SRCA

(Iz ciklusa *Svjetla u tmini*)

I ovaj dan ti, srce, nitko nije čuo
Tvoj glas što moli ko molitva strunâ;
I ovaj dan je bio zaludan i truo,
Ko čežnja tvoja očajanja puna.

Na svačija, srce, kucalo si vrata,
Odzivalo žedno na svačije ime,
Slušalo si strepec šum svačijeg bata,
Tužilo ko more sa velima plime.

Srce, otkud ova čežnja sveobjamna
Od koje smo, tužni, svakog dana bljedi?
I otkud ta strepnja nejasna i tamna -
Svi su snovi naši sve bljedi i rjeđi.

O, nesretno srce, ništa tvoje nije
Izvan bola tvoga, niti drugo ima
Žudno da ti pride ma otkud i čije;
Dvaest ljeta živiš neshvatljivo svima.

Dvaest ljeta moliš nejasno u tami,
Dvaest ljeta kuneš sunca i visine;
Svaka ljubav tvoja trula s tobom gine;
Ko dva crna groba mi živimo sami.

Avaj; nitko ne zna koliko je silno
Ovo srce moje što stanuje u me;
Svake noći zalud govori umilno
Sve žalosti svoje zvijezdama što šume.

A kad u noć s gora pođe jato vrana
I oblaci gluho pustim nebom plove,
Tad osjeti bolno da će jednog dana
Poć bez glasa gdje ga glas beskraj zove.

Milano, 1915.

Zabavnik, Krf, 1918.

SAN DJETINJSTVA

(Iz ciklusa *Svjetla u tmini*)

Sofiji Dragović, Nizza

Čeznuo sam silno, kad sam bio mali
Za dalekim valom; sanjao sam stvari
Nejasne i strane, koje nisu znali
Moje sijede kume i stričevi stari.

Odvojen od sviju stajao bih tako
Nad morem na stijeni, kad bi dan izdanô,
I sa gorke tuge neviđen bih plakô,
Gledajući nebo plavo i zvjezdano.

Niz polja i žalô, pun videnja čudna,
Od kuće bih kradom sve sutone bjegô;
A slomljena mašta kad bi pala trudna,
Vraćao se noću, srvan krišom legô.

I nemiran san bi tada pun gorčina
Padao na oči i moj duh umorni;
Ustajo bih sutra, kao poslije vina,
S licem po kom pliva jedan bol sumorni.

O, da mi je bilo u jednom trenutku
Da ispijem dugih trista ljeta do dna,
Da ispijem život, ko na gorkom vrutku
Kad bez mjere piju, piju stada rodna!

Žedao sam silno neki kraj olujni
Gdje u biću svakom po dva diva ima,
Gdje ne mre no teče jedan život bujni
O dalekim tamo sanjô sam putima.

Maštao sam zemlje, otoke daleke,
Gdje šumore mora silnih oceana
I padaju noći svilene i meke
Poslije svakog suncem opijenog dana.

Bacao sam knjige u kojima nije
Ništa bilo dano boja i čudesa;
Nosile me priče o kraljevni, čije
Oči kriju zvijezde i plava nebesa.

Nitko nije znao što u meni biva
Kad bih mrko na sve oko sebe gledô;
Još od tada trajno po mom licu pliva
Tužan san djetinjstva od koga sam predô.

U srcu se mome sni još davni gnijezde
Luđi ja sam danas no kad bijah mali,
Sve uz jame idem a gledam u zvijezde,
Dok mi iz očiju sjaj maglinâ pali.

Okovan u meni jedan život bije
Sve se sunca hvata i u jaze pada;
Moj beskraj čeznuća nikad dosta nije;
Jednu noć pokoja da ' ću nać - ikada?

Slijep, bez puta lutam rubovima cesta
Ne gledam a čujem šum svih događaja,
Prošo sam sve bure gradova i mjesta,
Žalostan s jeseni, turoban sred maja.

I tako mi idu sva ljeta i dani
I jedan po jedan razlaze se snovi,
A moj san djetinjstva još mi dušu hrani
I što više živim on je uvijek novi.

O, i danas ja bih, ko putnik bez doma,
Da pođem po svijetu, lutajući za svima,
Silan kao boljar i ko bog siroma,
Rekav zadnji pozdrav rodovima svima.

Livorno, 1915.

Zabavnik, Krf, 1918.

POSLIJE MUČENJA

Jutros se je nebo razdanilo rano
U sunčanom bljesku, iza rosnog brijega,
I miris je cvijeća, bjelji od snijega,
U meni bezmjernu slast života danô.

Svu noć su zvijezde sjale sa visina,
A ja plakah tugu nedomašne sreće,
I sve žedah sjaja iz crnih dubina,
Mrk, u polumraku dogorjele svijeće.

Mišljah kako živim umoran i bijedan
I kako se praznim snovima opajam,
Kako mi je nemir srca nepregledan,
Kako se u dimu rastapam i spajam.

I prošlima dnima prišao sam sjetan,
Kada me je pila noć neznanih tuga,
Kada ni u sreći nisam bio sretan,
Dok su ljeta gasla kao boje duga.

Vidio sam cijelu povorku nizina,
More mojih strasti, kreševo bez boja,
Sto bura bez glasa sred golih zidina,
Dušu koja nikad ljubav ne propoja.

Al jutros se nebo nasmijalo rano
U sunčanom bljesku, iza rosnog brijega,
I miris je cvijeća, bjelji od snijega,
U meni bezmjernu slast života dano.

Prozore sam pijan raskrilio širom,
Prah sam noći otrô s maglenih očiju,
Pustio sam da me vali sunca biju,
Lud sam klicô pustom dolinom, i mirom.

- Slava tebi, more duboko i sinje,
Slava tebi, nebo tiho i beskrajno,
Slava tebi, bijelo cvijeće golubinje,
I tebi, o sunce ognjeno i sjajno;

- Slava, ceste bijele, što u svijet vodite,
Slava, ljudi vjerni, što zemlju orete,
Svima vama, slava, što s vjetrom broдите,
I vama, što zore, pre sunca, pijete...

I onda sam pošô duboko u šumu,
Verao se sretan od grane do grane,
Poljubio zemlju na rosnome humu
I klanjao svijetu na sve četir strane.

Srpske novine, Krf, 1916.

ARDENZA

U ovu noć, dok cvijet miriše
I zvijezda bezbroj zlato lije,
U meni duh moj jedva diše
Od čežnje gorke što me pije.

Ni jedan list svud da se gane,
Tišinom srebra more šuti,
Svim nebom trepte zvijezde sane,
Po rosi dišu bijeli puti.

Kraj stijenja idem sam, bez pratnje
I sanjam ruku divne žene,
A od gorke i svete patnje
Sve suza su mi pune zjene.

Ja znam da neću nikad naći
Tu ruku koju duh moj sniva
I kad će sjajna noć ta zaći
O, doć će srcu žalost živa.

Ja znam i lijepe suze ove
Što tiho moje oči mute,
Niču s cvijećem s koga plove
Ti mirisi što ljubav slute.

A sve su boje u toj duzi
I sreća bijela u snu živi,
Ljepote trepte tek u tuzi -
Živote moj ko jesen sivi.

Gle, sve su staze pune daha,
Ko šutnje noćas mrtva gnijezda,
A ova moja ljubav plaha
Mre sama, kao prva zvijezda.

(1915)

Život, Split, 1920.

TIŠINA

Po sobi je padao srebrni tâk
Staroga, teškoga sata;
Kroz prozor je s polja išao mrak
Svjetla, baršuna i zlata.

Ništa nam nije diralo san
U mir utonule sobe;
U mraku su duše snivale san
Neznani, neznane obe.

O, što joj nisam uzeo blage
Ruke bijele i meke;
Prosuo riječi velike, drage
Ko putnik iz zemlje daleke?

Bila je lijepa ko tuga Istoka,
Svijetla ko biser od zvuka;
Crne su noći dva šumila oka
I ronila kosa od muka.

O, što joj nisam do nogu pao,
Klekô: koliko je volim!
Na četiri mora kako sam zvao
Po cestam je ravnim i golim.

O, što joj nisam srcem na krilu
Ko ludo zaplakô dijete?
Poljubio bisernu kosu, tu svilu,
I mramorne grudi i svete?

U tami bez glasa, šutljiv i plah
Ništa ne rekoh tog trenâ;
A sobom je išao miris i dah,
Do mene je bila žena.

I ništa nije pomutilo san
U mir potonule sobe;
U mraku dvije ikone snivale san
Mramorni, neznane obe.

Kritika, 1921.

TUGA NOMADA

Toplim dahom šume preko oštra mača
Gorko gore oči golog manijaka.
Vide: sto godina planinskih predaka,
Što nemahu zemlje do kamena plača.

Ko pećine dvije nad morem od stakla
Bol od sto daljina jede oči moje;
Tužna kob pučina sred zjena ih takla,
Crno nebo plijene i noćima poje.

Kada sleden šutim, u meni se melju
Nemani i vuci s visinam', i zmiје;
Smrknut slušam pjesmu turobnu i velju:
Crno more šumi moje nostalgije.

Jednom, moj živote, kad duge sunčane
Za Stambulom prospu sag stobojnih šara,
Poći ćemo sretni, kad nam nemir stane,
S galijom svih čežnja bez svog kormilara.

Nestaju za nama slova i božanstva,
Ugasle su zadnje krune svih mudraca;
Sunca buje silno usred izagnanstva,
Najljepše nam luči duh u ognju baca.

U toj pusti sve je od svjetlosti bijelo,
Gle, moja se sunca troše rijekom zvonka;
Nebo gori vatrom usijano cijelo,
Ko najveće znanje nad jazom obronka...

Ipak, tko mi nije pio zore vina,
Lagume i noći, bune i htijenja?
Pjevao sam slavu sviju domovina,
Marševi su tukli puteve spješnja...

Otkuda sam došo? Crni trag mi buji
U visoku mraku gore ili stepe?
I ginu li šume goleme i lijepe
Rumeni gdje oluj po sve noći huji?

Gledaj, već kroz goru zorin trag se šulja
I još malo pa će bijeli dan da svane;
A još oči, oči čežnu kao rane
Brod mi što se svu noć nekim morem ljulja.

Rujno zlato nosi, ko plamen Damaska,
Brod tih čežnja mojih što dušu opija:
More vrelo šumi, prah svjetala praska,
Plašt se crven diže iz rimskih galiја...

Kritika, 1921.

SAMOĆA I VINO

U čaši se iskre drobe i lome,
Pjevaju zvuci daljina;
Kaplje se bisera u staklima gone,
Noć ide na kolima vina.

Obalam' plivaju svjetla i znaci,
Grane se njišu sa gora;
Vodama pjevaju sjene i zraci,
Magle se bude sa mora.

Svirale jezerom nekuda sviraju,
Promiču horovi žena;
Visine zvukovi u ranama diraju,
Padaju krugovi zjena.

Zemlje, čuj, tuguju, livade bujaju,
Prašine gore maglînâ;
Snovi se rujni u mrežama ljuljaju,
Plavet se roni s tišînâ.

Sulamit, gledaj: večeri plivaju
Na mjesecu srebrene, mirne;
Vrtovi kameni u maglama snivaju,
Ko smaragdi vodama Smirne.

Kud idem po ravni neznanih krajeva,
Kud pada to duh mi s visina?
Trepte li krila skrivenih zmajeva
Il putuju lagumi vina?

Ja vidim gradove, granice, svjetove,
Grimiz se maštama lijeva;
Rumen se truni na čudesne cvjetove,
Moj obzor u plamenu sijeva.

Oblaci, ostrva, krajine, rumeni,
Sve se u zvucima ziba;
Svjetovi gore ko crveni numeni,
Moj mozak se svemirom giba.

Vjetrovi fijuču sjevernih zima,
Sve pustinje gore od žegâ;
Mirisi šume svih minulih klima,
Ko more od plamenog stijega.

Ej, na tome moru sjaja i zvuka,
Huje sve dúge vrémenâ;
Moj život se ljulja u prahu od huka,
Ko crveni oblaci pjenâ...

Srpski književni glasnik, 1921.

ORCAGNA

U očajne noći ova duga sala
iz neznanih jama, predjela i mraka,
skupi u se svijet svih patnja i zala,
i ovije lice misterijem tlaka.

Sve što pusta varoš rastvorena ima:
otpuštene, trule, pod teretom žiga,
kao bijela bašta obećanja prima
i rješava duše balzomom veriga.

Kao harfa svodom neka glazba svira
usred rujna vina, mira i duhana;
putuje se kao maštama Šekspira,
čudan voz je jedna sama karavana.

Grijeha nema. Žene, dronjci od baršuna,
stanice su ovih putnika bez nada;
ljeti im ne svijetli sunce nego luna,
tragedije tužne jazbine i hlada.

San i ljubav ovdje tešku povijest skriva
svih padanja na dnu slomljeno otkriće:
ne dirajte u te sirote od tkiva -
i ti žedan pit ćeš gorčiku ko piće.

Nebo dat će onom tko ni krova nema
jednu noć saznanja, zvijezdu preko tuge,
oslobodit srce groza i dilema:
u oluji bola - trenuci i duge.

Ali, koje zime ostavljenih drumu
skupiše sve ove utvare iz tmina?
Kao piramide zatrpana uma
bolno streme mašte put bijelih visina.

Nu, pogledaj, dok sva lica šutnjom grube,
vani nasred Trga čudna krila anđela,
puna bijele rose, oblijeću i ljube
gola uda Davida, snijeg Michelangela!

Riječ, 1927.

PUSTINJA

(Franceski Bertini)

Čudesna noć kad olovo gnjije
I nebo se leđi u magli i zimi;
Neka mi strepnja za korakom bdije,
Obalom Tibar se muti i plimi.

Gradom se nosi neman i strava,
Oluj nebasa sa krovova baca,
Grane se pinija u prelomu splava
Vrte na mrtvoj vodi svjetlaca.

Kuda prolom to s oblacim treska?
Kud plamen za stranama proždire tama?
Svu noć se neman nestanka bljeska,
Nad gradom se vječnost survala sama.

Žedno za brijegom mrmore vrti,
S tamama vjetri u beskrajne streme;
Prolom će s brijega sve borove strti,
Drumovi s maglama unepovrat nijeme.

Cestama molim slomljen, bez puta,
Preda mnom dom je Sibir bez međa,
Za mnom je ljubav što svetosti vrijeđa,
Stoljeće patnje na dnu minuta.

Ne znam što stravam urlaju drumi;
Ćuti; po mostovima tko prolazi nice?
Mrazovi Tibrom jure, i tmice -
Vatikan na humu šumi i šumi.

Magla mi žedne kosti mrzne,
Crna me tuga plijeni sa stijena.
Dok jedna se munja sa bezdana trzne,
Kroz noć ko ide smijeh hijena.

Prolom i propast kroz prostor i ravan
Kreće se; vječnost u prahu se dimi:
Vjetar dok puca golem i stravan
Ploče u zraku s razvala plimi.

O, dušo, još trenut i nebo će pasti,
Noć se sa tamama u nestanak sprema;
Nikad to zora neće mi cvasti?
Čini se trenut i grada već nema.

O, nikad spasa dok pustoši viju
Tu dušu, bože, ko aždaja Hada?
Aveti mozak mi bezdanom biju,
Sto ljeta, ko minut, na Ponor se sklada.

A Tibar šumi, vječito šumi,
Ko očajna neman nad nestankom svega;
Mrazovim samim tuguju drumi
I oblaci s kišom padaju s brijega.

Srpski književni glasnik, 1928.

ANAGRA

O, što tada nisi došao mi, dragi,
Kada sam grcala od nemira tajna,
Da te ljubim sveta, od žeđi, očajna
U oluji slijepa mojih želja nagih.

Ne volim te vreve bijelih tuđina,
Gdje se ljubav vaša metežima cijepa;
Ja sam žena stalnih, pustih Beduina,
Žeđ vječitih suncâ u oazi stepa.

Dođi! na mom žalu vreo dah platana
Sjajnu moju kožu žarkim uljem kupa;
Ruke su mi, gledaj, dva mramorna stupa,
Grud pučinom stalna mora umivana.

Šapat koji nikad nisu rekla usta,
Vrelo svih milina, slast svih tajnih cvijeta,
Ruže kao vatre izgorenih pusta,
Sve što u samoći vječnim svjetlom cvjeta.

Na mom žalu more kao bakar struji
U sve sjajne dane umora i žega;
Liticam u suton modra para lijega,
Sva krajina zlatom usijana huji.

Reći ću ti čari negdanjih Samara
Nestale bunare zvijezda i bdijenja;
Kako rosi melem poslije zlih omara,
Noći u čekanju svetih otkupljenja.

Kod vas laž je samo ispucanih resa,
Hramove vam varka paučinam pune;
Dođi! moje ruke jaganjčeve vune,
Molitve rubina rose sa nebesa.

Dat ću ti svu ljubav neznanih osama
Zvijezde u treptanju nevidenih stepa,
Tugu i milinu upaljenih prama,
Svskog dana druga i beskrajno lijepa.

Kao more kome ne znaš dna ni kraja
Jezera su oči zvijezda i dubina;
U grču mi svaka čežnja se napaja
Kći nestalih stepa sred samih pučina.

Vijenac, 1928.

ČEMER I DALJINE

(Giovanniju Papiniju)

Zadnja zima što je ne zna
Zemlja, il je mašta plete?
Bol je jedan nemir bez dna,
U oluji tame lete.

Zna li zeman gdje je međa
Ovih snova od magline?
Bijeli labud duša žeđa
Krajevima od maine.

Beskraj tuge strepi sunca,
Aj, da može duša poći.
Krila, krila nemir bunca,
Vlaga ruke i san toči.

Zidom žene de la Pena
U sedefu od bjelina,
S njima nujan Grendorž od Tena
Sam i mrtav kraj kamina.

Mrak se vuče gluh, bez daha
Sve mi misli grozom huje;
Vrijeme jedna kula praha
U oblaku od oluje.

Ispod okna vode snijega
Miju kuće blatom mulja,
Orkan bluda maglom lijega,
Sva se rijeka bezdnom ljuja.

Čujem miris Palestine
Dah od kedra i oliva,
Stabla viju pomrčine,
Notr-Dam bez perspektiva.

K jugu! K jugu! Svi zvonici
Viju nebu stijeg Bizanta
Suncem plamte svi vidici
U mramoru od dijamanta.

Umiti se snom od palma
U hladini starih zdenca;
Srce vapi čežnjom psalma
Gdje na ravni sni Faenza.

Polja, njive, prah od drumâ
Blista srebrom mirna zraka;
Zemlja diše vlagom huma,
Starih kuća i oblaka.

Preko voda jata snena
Čudnih ptica kruže strana;
Cestom glasi kantilena
I nizovi od jablana.

Stabla bijela uz svete zide
Pasu kamen srebrom zvona;
Ovdje oči tamom vide
Apokalipse Babilona.

Ispod grana od oliva
Tu ću leći jednog dana
Sve usjeve mojih njiva
Brodolome Oceana.

Ah, i nikad, nikad više
Na taj put što jadom klija;
Slušat zemlju kako diše
Pjan od sunca i od zmija.

Vijenac, 1928.

RJEČNIK

Ardenza - mjesto kod Livorna u Italiji

krin (grč.) - ljiljan

maina (tal.) - tišina, bonaca

numen (lat.) - božanski mig, znak božje volje; božanstvo uopće

Orcagna, (Andrea di Cione, 1308-1377) - firentinski slikar i graditelj

Papini, Giovanni (1881-1956) - talijanski književnik, pisac fantastičnih i apsurdnih priča, buntovan anarhist, ateist; kasnije smireni obraćenik

Smirna - starogrčki grad u Maloj Aziji, danas Izmir

Sulamit - ljubav židovskog kralja Salomona, opjevana u *Pjesmi nad pjesmama*

ABECEDNI POPIS PJESAMA

ANAGRA	25
ARDENZA	19
BLUMINIJA	14
CRNA NOĆ	10
ČEMER I DALJINE	26
GROZNICA SRCA	16
HEROJI	3
JEDNO BOŽJE VEČE	4
MOLITVA BLUDNICI	11
MUKA TAMNICE	15
NA KIŠI	7
NA PUČINI	12
NOĆNI VJETROVI	6
NOVO ROĐENJE	13
ORCAGNA	23
POSLIJE MUČENJA	18
PUSTINJA	24
SAMOĆA I VINO	22
SAN DJETINJSTVA	17
SJEĆANJE	5
TIŠINA	20
TUGA NOMADA	21
U ZORU	9
ZA PIJANCIMA	8